

Парламентарни избори април 2022

Анализа извештаја о трошковима изборне кампање: СДА Санџака – др Сулејман Угљанин

Транспарентност Србија

Београд, јул 2022

Ово истраживање, као део мониторинга избора 2022, спроведено је уз подршку Фондације за отворено друштво, програма “Транзиција” Министарства спољних послова Чешке Републике и Међународне фондације за изборне системе (IFES). Сви изнети ставови припадају организацији Транспарентност Србија и не морају одражавати ставове донатора.

СДА Санџака – др Сулејман Угљанин

Политички субјект је била једна политичка странка и коришћен је редован страначки веб-сајт за промоцију. Како се наводи, извештај је поднет још 29.7, али је објављен тек 4.8.2022.

За финансирање кампање је коришћен само рачун код Управе за Трезор.

Изборно јемство је био положени новац, од стране 10 физичких лица (између 700 хиљада и 7,8 милиона динара), као и сопствена средства политичке странке (4,6 милиона динара). Као и у другим сличним случајевима, и овде се може указати да у случају неуспеха на изборима изборно јемство може да се наплати, и фактички постане прилог. Да се то догодило, онда би у најмање једном случају положени новац премашио вредност максималног давања странци током једне године.

Странка је, као и остале, приходовала 20,5 милиона динара из буџета. Поред тога аванса, који је уплаћен 23.3.2022, СДА је добила још близу 4,5 милиона динара по основу оствареног изборног успеха, и то 7.7.2022.

Добра и услуге из јавних извора нису коришћена, односно наведена у извештају.

Са сталног страначког рачуна је пренет 1.109.381 динар, и сав новац је утрошен. Иначе, СДА је у претходној финансијској години остварила око пет милиона динара веће приходе него расходе, углавном захваљујући буџетским дотацијама за финансирање редовног рада, тако да је и ово новац који у крајњој линији потиче из буџета, а не из приватних извора.

За летке је приказан трошак штампања, број примерака (укупно 43 хиљаде) и јединичне цене, па је укупно потрошено за ову намену 224 хиљаде динара. За брошуре је плаћено скоро 100 хиљада, у 1700 примерака.

Плаћена је и штампа 1000 роковника, по цени од 750 динара по комаду, а то је заведено као трошак „новина“.

Приказани су трошкови штампања укупно 16 хиљада плаката, и њихове јединичне цене (укупно 271 хиљада динара).

У рубрици за билборде је уписан трошак 400 церада за скупове, по цени од 1200 динара за сваку.

Други промотивни материјал је коштао више од шест милиона динара. Ту је уписан трошак штампања шоља, нотеса, 1500 застава СДА, набавке и штампања 30 хиљада упаљача, 10 хиљада држача картица за телефон, али и 5000 других материјала за које није наведено шта су (по цени од 55 динара за комад). Даље, коришћено је 1500 Азул сетова, 4203 оловке, 434 дуксерице и 929 мајица за чланове изборног штаба. Занимљиво је да трошкови мајица нису пронађени код других изборних листа.

За митинге и конвенције је плаћено укупно бише од три милиона динара. Ти трошкови се односе на преко десет догађаја. Митинг у Новом Пазару, одржан 9.3.2022, коштао је 272 хиљаде динара. Похвално је што је код трошкова превоза наведено из којих градова је вршен.

Други упис односи се на митинг у Новом Пазару 17.3, али су уписани само трошкови угоститељских објеката.

Трећи митинг је одржан у Сјеници, али се из напомене види да је реч у ствари о радном састанку изборног штаба.

Четврти митинг, у Новом Пазару 30.3.2022. коштао је 548 хиљада динара, од чега је највећа ставка, са 253,9 хиљада динара била вечара за руководство и протокол – завршни скуп, а прималац уплате је ДОНА 2020. За ватромет је истом приликом плаћено 124 хиљаде динара.

Трошкови митинга у Сјеници следећег дана су били скромнији, 174 хиљаде динара, од чега је чак 136 хиљада плаћено за исхрану изборног штаба и протокола Спорт кафе АА.

За митинг у Пријепољу, 26.марта је сав трошак од 193 хиљаде динара био за организацију, а из напомене се види да је такође плаћана исхрана изборног штаба протокола и кандидата. Иста је ствар била и у Бродареву, такође 26.марта, само је трошак био 106 хиљада динара. У Тутину је исти такав трошак 28.марта био 105 хиљада динара, у Прибоју 27.марта 68.680 динара.

За организацију митинга у Новом Пазару, који је одржан 21.3.2022. плаћено је 675 хиљада динара САЗ-Б, на основу организације митинга.

У Сјеници, 27. марта слично – за организацију догађаја је плаћено 388 хиљада динара фирми Две липе доо.

Приказане су и две конвенције, једна 8.марта у Новом Пазару, а друга 24. марта у истом граду. Трошкови су у оба случаја износили нешто више од 200 хиљада динара. Први је скуп био намењен женама, а други младима, а главнина новца је отишла ресторанима који су организовали скуп (Ресторан Авлија Р-Ш и Врбак НД).

Најзад, други типови јавних манифестација су организовани у Новом Пазару, 13.марта где је Културном центру Нови Пазар плаћено 141 хиљада динара за трибину „Жене као фактору политици“, док је за организацију разговора кандидата са грађанима Прибоја 20.марта трошак био 20 хиљада динара.

Оглашавање је вршено на ТВ Нови Пазар, за 191 хиљаду динара, при чему је прецизно наведено да је реч о 1596 секунди реклама, као и период емитовања. Нешто мање су коштале рекламе на ТВ Форум из Пријепоља, у трајању од 1124 секунди. Ово је редак примере прецизног навођења дужине трајања емитованих реклама.

Ништа није приказано као трошак оглашавања на радију, у штампи и на интернету. Међутим, одмах потом следе „остали трошкови оглашавања“, у вредности од 6,1 милиона динара. „Остали трошкови оглашавања“ су и код ове странке послужили за приказ разних трошкова које је требало представити на другом месту. Њихова укупна вредност је чак 6,1 милион динара. Улични транспарентни, њих 50, коштали су СДА преко 2,5 милиона динара (са постављањем). То значи да овај вид оглашавања кошта као постављање јефтинијег билборда током четири седмице.

Даље, приказан је један лед билборд у Пријепољу, који је изостављен из одговарајуће рубрике. Чак 856 хиљада динара плаћено је за „графички дизајн, дигитални маркетинг, 245 објава на Фејсбуку, Јутјубу, одржавање друштвених мрежа, уређење профила и послова...“ фирми Designit. Део ових трошкова је требало представити у рубрици интернет оглашавање, која је остала празна.

И рачун за Студиоинтро је шаролик – фотографије кандидата, видео обрада, анимација, вођење целокупне интернет кампање..., а пријављени трошак је још већи него претходни, 2.187.900 динара. За снимање целокупне изборне кампање је плаћено 178 хиљада динара, за постављање и скидање транспарената 232 хиљаде је плаћено НП ИНГПРО ДОО (није јасно на које се транспаренте мисли, пошто је постављање већ плаћено фирми ГРАФикарт, уз израду.

Овера потписа је ову странку коштала само 52 хиљаде динара.

На „остале путне трошкове“ (што значи да се не односи на оне који су везани за митинге и конвенције) плаћено је чак 1,2 милиона динара. Највећу ставку представља 632 хиљаде плаћених за гориво (трошкови горива за изборни штаб и протокол). Имајући у виду цене горива крајем марта, у питању је између 3200 и 3600 литара, са којом је било могуће прећи импресивних 40 хиљада километара. Поред тога, и изборни штаб у Сјеници је платио за гориво 200 хиљада динара. Трошкови службених путовања су плаћени 12 пута, при чему су износи између 6,5 и 60 хиљада динара. У свим случајевима стоји назнака да је реч о протоколу, а као примаоци су наведена само лична имена особа.

Трошкови комуникације су били скромних 7,826 динара.

Тачно 600 хиљада динара је плаћено примаоцу Теразије 020 за планирање и представљање тока изборне кампање за парламентарне изборе. У питању је предузетник Тахир Ницевић из Новог Пазара, агенција за рачуноводство и порески консалтинг. Отуда донекле чуди да је ово трошак маркетиншке агенције. Даље, јавномнењско истраживање је плаћено 680 хиљада динара, а прималац је иста ова агенција.

Опрема (три рачунара) за изборни штаб коштала је 257 хиљада динара.

Најзад, „остали непоменути трошкови“ су достигли 5,8 милиона динара. Највећи део тог новца односи се на 4,2 милиона динара који су плаћени фирми Nagi Trade doo, са знаком „опрема за изборни штаб и изборне штабове по градовима“. Из напомене се види да се овај рачун не односи на хемијске оловке, дуксерике и мајице, које су посебно приказане, али се не види шта је плаћено у оквиру ове суме.

Разни други трошкови укључују канцеларијски материјал, пиће за изборни штаб, цвеће за гошће, средства за хигијену, трошкове преноћишта, замену уништеног пода на завршном скупу, као и 702 хиљаде динара који су плаћени за храну ресторану код Сабра и Армина приликом прикупљања потписа за листу.

Укупно су трошкови кампање достигли 26,2 милиона динара.

Прелиминарни финансијски извештај ове странке приказивао је 11,4 милиона динара трошкова, односно, близу 40% од оног што је садржао коначни.

Међутим, јављају се и нелогичности. Тако је у прелиминарном извештају био приказан трошак за штампу 60 хиљада летака, а у коначном за 43 хиљаде. За брошуре је такође био приказан за око 40 хиљада већи трошак у прелиминарном него у коначном извештају. Иста ствар је и са плакатима, где је према прелиминарном извештају потрошено 365 хиљада динара, а према коначном 271 хиљада.

Трошкови митинга и конвенција су били знатно мањи у прелиминарном извештају, што је логично, јер се већина тих догађаја одиграла у последњим недељама кампање.

„Остали трошкови оглашавања“ су већ у прелиминарном извештају достигли 4,8 милиона (од коначних 6,1). ту су плаћени транспарентни, као и готово све услуге (укључујући и „245 објава“ фирми Designit), тако да се може претпоставити је реч о количини објава која је унапред договорена. И фирма Студиоинтро је плаћена око половину коначног трошка до подношења прелиминарног извештаја. Очигледно је и трошак „снимања целокупне изборне кампање“ приказан унапред, јер се налази већ у прелиминарном извештају.

Овера потписа је у целости приказана у прелиминарном извештају. „Остали путни трошкови“, који су досегли у коначном извештају до 1,2 милиона динара, су били занемарљиви у прелиминарном извештају. Нејасно је да ли ти трошкови нису били књижени, или је хиљаде литара горива за аутомобиле потрошени у целости само у периоду између 19.марта и 3. априла.

Остали непоменути трошкови су били значајно мањи у прелиминарном извештају, пре свега зато што тада није било књижено 4,2 милиона опреме за изборни штаб и штабове по градовима. Ипак, било би логично да су изборни штабови добили опрему пре 19. марта.

СДА Санџака – др Сулејман Угљанин

Главна питања за проверу и разјашњење

- Нису приказани трошкови дистрибуције промотивног материјала, који је штампан у великим количинама
- Пријављени су високи трошкови за поједине ставке (нпр. исхрана и гориво) што отвара потребу да се укрсте подаци са сличним трошковима код других изборних листа
- Трошкови оглашавања на интернету нису приказани у одговарајућој рубрици
- Припрема, помоћ и саветовања у кампањи су плаћена за више прималаца, па није потпуно јасно у чему су се услуге разликовале
- Високи трошак „опреме за изборне штабове“ приказан је само у коначном, не и у прелиминарном извештају
- Постоје нелогичности када се пореде прелиминарни и коначни извештај – у појединим ставкама су приказани виши трошкови у прелиминарном извештају, а за похвалу је што су неки антиципирани трошкови (или уговорени трошкови) приказани већ у прелиминарном извештају